

3. *Coronas in capite gerebant*, quibus *libertas* in consilio dando indicatur, de qua recte S. Ambrosius, Theodosio Imperatoris scripsit: Clementia tua displicere debet Sacerdotis silentium, libertas placere; nam silentii mei periculo involveris, libertatis bono juvaris. S. AMBR. l. V, ep. XXXIX. 4. *Cum libro signato in manibus*, quo secreti tenacitas et fides indicatur; hinc jam olim Valerius Maximus dicere solitus erat: Taciturnitatem optimum atque tutissimum rerum administrandarum vinculum esse. 5. *Procedebant, et coronas suas ad pedes Dei mittebant*; ut indicetur, omnia consilia ad gloriam Dei primario referenda, alioqui enim nullam vim et efficaciam habebunt, cum non sit sapientia, nec prudentia, nec consilium contra Dominum, Salomone teste.

Tertium est, ut sciat, quas doctrinas et regulas in ipsa consultatione observare debeat, nempe: 1. Ut ante omnia curetur, ut finis semper integer et illesus servetur. 2. Ut in electione mediourum ad ea media maxime respiciatur, quæ ad finem appositissime ducunt; item ad ea, quæ practice magis parabilia sunt, relictis incertis, licet ex se forent meliora. 3. Ut, cum consultatio tanto melior sit, quo firmiteribus ex fundamentis procedit, in ea rationes æternæ magis, quam temporales curentur. 4. Ut res, de qua consultatur, non obiter perspicatur, sed bene quoad omnia penetretur, atque adeo diligenter perpendatur, quid ex re tali suscepta vel neglecta non tantum proxime, sed etiam per aliquot sequelas, sequi possit. 5. Ut etiam circumstantiæ temporis, locorum, et personarum bene examinentur, ex his enim plerumque ultimum iudicium, consiliumque formadum est. 6. Ut pariter etiam attendatur, in quid affectus magis propendat; huic enim ut plurimum contra nitendum, aut certe minus fidendum est, eo quod plurimum impediatur sinceritatem iudicii.

Quartum est, ut diligenter attendat, caveatque ne, si advertat consilium a se conceptum, vel ab aliis suggestum, minus felicem exitum sortiri, pertinaciter nimis eidem adhareat; etsi enim merito inter alias virtutes Consiliariorum etiam constantia numeretur, atque adeo merito reprehendantur a Sallustio ii, qui ex aliena libidine huc illuc fluctuantes agitantur, et alia ac alia consulunt, prout eorum, quibus placere cupiunt, similitas et arrogantia exi-

gere videtur; superbæ tamen stultitiæ perseverantia est, teste Seneca, dicere: *Quodcumque semel dixi, fixum, ratumque sit*; non enim est turpe cum re mutare consilium; nec levitas censori debet, a cognito et damnato errore discedere. Oportet enim, ut Plato sapienter dixit, tanquam in telorum jactu, ad id, quod ceciderit, res suas aptare, quocumque modo ratio id optimum esse duxerit. PLATO, l. X, de *Republ.*

MISCELLANEA.

QUALITAS.—Bias interrogatus, quisesset optimus Consiliarius? Tempus, inquit, STROBÆUS.

Fredericus Cæsar dicere solebat: Utinam Consiliarium mei in palatii vestibulo duas res deponerent; sic enim et ipsi recte consularent, et mihi etiam inter consilia dijudicare facillimum esset. Interrogatus, quænam res ille forent? Simulatio et dissimulatio, respondit. AENEAS SILVIUS, l. III.

Mithridates Rex de seipso fatebatur: Mihi fortuna, multis rebus creptis, usum dedit bene suadendi. Hinc et Joannes Cockier bonum consilium ex imagine letorum et tristium procedere dicebat. DREX, in *Joseph.* c. IX, § 1.

Interrogavit hominem aulicum unus ex purpuratis Patribus: Cujusnam Consiliarium fidelissimum esset consilium? Respondit alter: Contentmentis aurum. Idem, in *Phaet.* c. IX, § 6.

Leo Imperator filium suum instructurus sic eum alloquebatur: Consultores adhibe experientes rerum, providos, perspicaces, ærumnarum ac prosperitatis tuæ socios; ad cogitandum solertes, fideles, qui tibi neque ad gratiam obtemperabunt, neque illi, qui susceptor rei existit, neque se ipso tempore, quid maxime utile sit, explorant. Sunt enim, qui, cum lucrum aliquod vel compendium aut ad se, aut ad eos quos caros habent atque diligunt, pertinere posse vident, totam iudicationem rei eo transferunt; et quia pertinaces sunt, universum consilium ab utilitate communi ad id, quod ipsi volunt, devehunt.

Recte monuit nonnemo:

O Consultores, rectos assume mores,
Publica privatis præponite commoda gratis,
Ne damnet vestras animas divina potestas.
S. BEVEL, l. V, eodem.

Ratisbonenses Curiae suæ hos versus in tabula marmorea inscribi curarunt:

Quisquis Senator Curiam officii causa ingrederis,
Ante hoc ostium privatos affectus abijcto;
Iram, vim, odium, amicitiam, adulationem,
Reipublicæ personam, et curam subijcto:
Nam ut aliis æquus aut iniquus fueris,
Ita quoque Dei iudicium expectabis et sustinebis.

NECESSITAS. — Impossibile est, ut salubriter disponat principatum, qui non agit consilio sapientium. JOAN. SALISBUR. l. V, *Polit.* c. v.

Monstrabo tibi, ejus rei inopia laborant magna fastigia, quid omnia possidentibus desit, scilicet ille, qui verum dicat. Non vides, quemadmodum illos in præceptis agat extincta libertas, et fides in obsequium servile submissa, dum nemo ex animi sui sententia suadet, dissuadetque, sed adulandi certamen est, et unum amicorum officium, una contentio quis blandissime fallat. SENECA, l. VI, de *Benefic.* c. XXX.

Parva sunt arma foris, nisi consilium sit domi. CICERO, l. X, de *Off.*
Non male cecinit Ovidius:

Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit,
Et sensus cum re, consiliumque fugit.

OVID. l. IV, de *Pont. eleg.* xu.

Hirundo, cum semel, iterumque monuisset aves, ut semina lini, de quibus herba avibus nocentissima germinatura esset, cruerent, aves vero consilium sequi nolissent, ipsa in oppida et civitates fugit; reliquæ vero aves retibus de lino contextis captæ, vel damno suo docuerunt, quam nocivum sit, bona consilia non sequi. LANG. in *Polyant.*

Vis consilii expertus, mole ruit sua.

HORAT. l. III, *Od.* iv.

Prudenter suavit Epictetus: Magno animo Deos, ut consiliarios, accedito; deinde si quid consilii datum fuerit, memento, quos in consilium adhibueris. EPICR. c. XXXVI. *Enchir.*

UTILITAS. — Dubium non est, omnia omnino, quæ divino consilio recte geruntur, jure meritoque effectus et firmitate niti. *Cod. de Repulsa*, l. III.

S. Augustinus in illud Psalmi: Firmabo super te oculos meos; pulchre ait: Non a

te auferam oculos meos, quia et non auferas a me oculos tuos. S. AUG. in *Ps.* xxxi.

In summa fortuna magis consilia, quam manus et tela, valent. LYRÆUS, l. I, *Apophth.* xvi. Id quod sequenti distycho non male expressit nonnemo:

Consilio utilis, quam viribus arma geruntur;
Militis est robur, consiliumque Ducis.

Non minore utilitatem, ait Cicero, Reipublicæ afferunt, qui presunt, quam qui bellum gerunt; itaque eorum consilio sæpe aut suscepta, aut confecta bella sunt. Quare expetenda est magis decernendi ratio, quam decertandi fortitudo; temere enim in acie versari, et manu cum hoste configere, immane quiddam est, et belluarum simile. CICERO, l. I, *Offic.*

Maximè Reipublicæ per adolescentulos labefactatæ, a senibus sustentatæ et restitutæ sunt. Cum enim ad gubernacula Reipublicæ temerarii atque audaces homines accedunt, maxima ac miserrima naufragia fiunt.

AXIOMATA.

Consilium bonum multas vincit manus. EURIPID.

Consilium prudens lætos habet exitus. DREX, in *Joseph.* c. ix.

Malum Consilium Consultori pessimum. Argue consultum, te dilige; argue stultum, avertet vultum, nec te dimittit inultum. BUCHLER, V. eod.

AUCTORES.

Josephus Langius, in *Polyanth.* V. eodem.
Laurentius Beyrlnck, in *Theatro vite huan.* V. eodem.

Hadrianus Lyræus, in *apophth.* S. Ignatii, l. I, *Apophth.* 16.

Ludovicus Granatensis, in *Locis comm.* f. 405.

Hieremias Drexelius, in *Phaet.* cap. ix. Item, in *Joseph.* cap. ix.

Joannes Buseus de *Statibus Hominum.* V. Consiliarius.

APPENDIX

DE CONSILIIIS IN SPECIE.

Hactenus de Consiliis in Genere actum; quia vero merito etiam Consilia in Specie, maxime in materia Ascetica, ad salutem et perfectionem Christianam pertinente, desiderari possunt; ideo, ut, huic quoque Lectoris avidi desiderio satisfaciam, placuit ejusmodi saluberrima consilia adjungere; ita tamen ut non Religiosis dumtaxat, sed Sæcularibus etiam, in suo statu pie sancteque vivere cupientibus, sana ejusmodi consilia suppeditentur.

I.

CONSILIA CIRCA VOCATIONEM AD CERTUM VITÆ STATUM.

CONSILIUM I.

PETITIO. — Narcissus, juvenis, 16 circiter annorum, cum in libro aliquo legisset, quantopere quilibet homo obligatus sit ad vocationem suam indagandam et implendam, ardens concepit desiderium, propositumque suam quoque vocationem cognoscendi. Quia vero nescit modum id solide præstandi, Ascetam rogat, ut consilium hoc in negotio suggerere dignetur.

RESPONSO. — Respondet Asceta, summopere sibi placere hoc desiderium, utpote a Deo, qui omnes cupit salvos fieri, speciali ex gratia inspiratum, quare ut justissimæ petitioni satisfaciat, sequentes doctrinas, velut fundamenta vocationis indagande eidem bene percipiendas suggerit. *Primo*, non modo non impossibile, sed facile potius, esse vocationem inquirere, uti S. Bernardus testatur dicens: «Plane conversio animarum opus est divinæ vocis, non humanæ: Nec sane laborandum est, ut ad vocis hujus perveniat auditum. Labor est potius aures obturare, ne audias. Nimirum vox ista se offert, ipsa se ingerit, nec pulsare cessat ad ostia singulorum. Est enim non tantum vox virtutis, sed et radius lucis, annuntians pariter hominibus peccata eorum, et illumi-

nans abscondita tenebrarum.» Quæ Bernardi sententia illam quoque rationem habet certam et evidentem, quod cum Deus ideo nos vocet, ut ad se accedamus, frustra vocaret, nisi ita vocaret, ut a nobis percipi posset. Quis enim herus servo aliquid imperans, quod eum exequi velit, non ita imperet, ut ille intelligat? Magistri autem cum id spectent, ut discipulos erudiant, non solum ea afferant oportet, quæ ab illis capiuntur, sed ad illorum quoque intelligentiam adhuc tenuem sese accommodent, eadem, si opus sit, sæpius iterent, et involuta explicent; quod nisi faciant, vitio illis detur, quod quidem vitium non cadit in Deum. *Secundo*, negotium hoc vocationis inquirendæ summe aestimandum, atque adeo serio suscipiendum ac tractandum esse; nam in cæteris quidem actionibus sive prætermisum, sive ignoratum est quidpiam, non plus incommodi accipitur, quam tanti quæque earum rerum est, in quibus neglectum sit aliquid. In hoc autem tanquam vite omnis cardine si reterur, totam vivendi rationem aberrare necesse est. *Tertio*, non esse in toto hoc negotio vel expetendas, vel expectandas revelationes divinas aut miracula quædam, signave extra naturæ ordinem. Cujus ea causa est, quoniam, cum Deus nobis lumen mentis atque intelligentiæ inseruerit, quod fide instructum, divinaque adjutum gratia, satis sufficit ad omnia, quæ salutis nostræ convenient, cognoscenda, id a nobis adhiberi, exercereque vult, et ipse

eo nobis tanquam interprete loquitur, et indicat, quæ oportet. Quam ob rem magnopere falluntur, qui in ista deliberatione Angelum aliquem de coelo ad se delabi cupiunt, aut in summa ejusmodi aliquid signum divinæ voluntatis requirunt, quod nihil dubitationis admittat; quod non est faciendum, neque omnino aliud exigendum, quam ferat communis usus, ac mos Dei cum hominibus. Hic autem est Dei mos, ut, licet nos suo lumine adjuvet, hoc tamen sit lumen fidei, non autem apertæ visionis, ac propterea obscuritatem semper aliquam habeat admixtam. *Quarto*, cum due sint hominis partes, voluntas et ratio, duo etiam esse solent genera vocationum; alterum, quo voluntas accenditur religiosæ vitæ desiderio totumque hominem eo rapit sine ulla cunctatione, aut hesitatione, et potius cum magna voluptate. Alterum est, cum ratio illuminatur, ut mundi vanitatem ac periculum, contra vero religiosi status quietem, securitatem, thesaurosque ingentes agnoscat, etiamsi affectus non ita incensus sit, tardiusque ac lentius rationis ductum sequatur. Et quidem si verum querimus, hæc optima est vocationis ratio, quæ a sapientissimis viris, et harum rerum peritis fortasse etiam magis probetur, quam altera illa, quæ in solius voluntatis motu consistit. Hæc enim certior est, minusque erroribus patet, quoniam lumine nititur, quin etiam, ut illi iidem aiunt, aliquanto præstantior est; quoniam ratio ac mens ea est, quæ homo maxime belluis præstat, præsertim cum ad tarditatem illam, pigritiamque voluntatis sanandam multa sint remedia, multique stimuli, quibus impellatur, et incitetur meditando, et cogitando ea, quæ ad rem faciunt. Quod cum ita sit, valde it quoque errant, qui vocari se a Deo non putant, nisi eos animorum motus sentiant, ut toti ardeant, et quasi rapiantur ad Religionem, nulla difficultate, nulla molestia. Nam et hoc naturæ nostræ conditio tam gravis, tamque terrena non patitur, ut ad res tam arduas sine labore et sudore condescendant, et divinæ sapientiæ mos est, non destruere naturam, sed juvare, nec hostem nostrum omnino perimere, ut non habeamus, cum quo pugnemus, sed potius gratiam et robur nobis suppeditare, ut pugnando vincamus, id enim nobis ipsis utilius, et ad multa salubrius. His fundamentis positus, et bene intellectis, hortatur Asceta, ut Narcissus serio et mature suscipiat hoc

negotium, et, ut peritius illud exequatur, ad se, ubi commodum ei fuerit, denno recurrat, modumque illud exequendi cognoscere studeat.

CONSILIUM II.

PETITIO. — Idem Narcissus recurrens ad Ascetam, eidem significat, se nullam voluntatis specialem inclinationem ad ullum certum statum experiri; quare cum vocationem suam per intellectum indagare debeat, petit ab Asceta regulas et directiones quasdam, quas in deliberatione tali observare debeat.

RESPONSO. — Respondet Asceta, sequentes regulas observandas esse. *Primo*, ante omnia divinum auxilium serio implorandum esse, dicendumque vel cum Apostolis: Ostende, Domine, quem pro me ex variis statibus elegeris. *Secundo*, si hanc Dei voluntatem cognoscere, et percipere cupiat, non putet, se id consequi posse in media vanitate, et negotiationibus, ac turbis secularibus. Segreget igitur sese paululum de strepitu mundi, ut quasi aurem admoveat, et ante omnia, si opus est, purget se diligenter generali omnium peccatorum vel certa seria particulari confessione, quod juvat, ut depulsis tenebris Dei lumen ingredi possit. Deinde dedat se orationi, ac meditationi paulo diligentius, erigat cor a terrenis ad celestia; denique sistat se Deo, quasi discipulum docilem et attentum, et cupidum celestis hujus doctrinæ. Quid mirum enim, si cum animus aliis occupatus fuerit, quasi obstrepentibus mortalium rerum curis et amoribus, aut delectationibus divina illa vox exaudiri non possit. Itaque S. Bernardus ad Thomam quemdam in hoc ipso sæculi reliquendi consilio versantem: «Tu, inquit, o charissime, huic voci Dei tui dulciori super mel, et favum, si præparas aurem interiori, fuge eam exteriori, ut expedito ac vacante interno sensu dicas et tu cum Samuele: *Loquere, Domine, quia audit servus tuus.* Vox hæc non sonat in foro, nec auditur in publico. Secretum consilium secretum querit auditum. Auditui tuo gaudium pro certo dabit et lætitiæ, si sobria aure perceperis.» S. BERNARD. ep. xx. *Tertio*, ut ad hanc deliberationem sic accedat, ut animo plane obfirmato ac deliberato sit, se omnia perfecturum, quæcumque a Deo audierit; sunt enim, qui non bona fide,

nec sincere agunt cum Deo, sed curiositate quadam ducti, scire volunt ejus voluntatem, non ut faciant, sed ut sciant, et ut aliquo modo officio functi videantur; qui quidem, tantum abest, ut officio satisfacerent, ut illa ipsa major sit culpa, tanquam servi, qui domini voluntatem intelligit, nec tamen exequitur. Quin etiam hoc ipsum impedimento est, ne si Deus lucem suam impertiatur, quam se frustra impertiri videt; ac majore etiam illorum damno. Scriptum est enim: «Intellectus bonus omnibus facientibus eum;» Ps. CL; quoniam qui faciunt, vel facere decreverunt bonum, quod intelligunt, iis bonis intellectus datur, idque monet S. Gregorius: «Qui vult, inquit, audita intelligere, festinet ea, quæ jam audire potuit, opere implere.» *Quarto*, componendum esse animum nostrum ad eam, quæ maxime esse possit, æqualitatem, ita ut nihilo plus in unam, quam in alteram partem prouideat, sed hoc unum episcopum, Dei placitum, quodcumque id fuerit, explere. Hoc enim est in primis officium boni ac fidelis servi, ut antea diximus, quod nisi faciat, non tam Deo, quam sibi, suæque voluntati servit; qui autem id fecerit, is facile, tanquam nube omni discussa, Dei lumen ac lucem accipiet. Sic enim Climæus quoque scribit: In divina voluntate indaganda necessarium esse, posita comparare, ut nostra omnis voluntas cesset, ac in neutram partem magis vergat: nam cum ea ab omni proprio affectu penitus purgata, ac mandata fuerit aptatam fore ad Dei instinctum percipiendum. » S. CLIM. *grad.* XXXVI. *Quinto*, cum hæc consilia agitantur, non esse adhibendos amicos carnales, multoque minus propinquos, tum quia naturali illo affectu impediuntur, ne verum videant; tum quia, ut Dominus ipse dixit: «Non omnes capiunt verbum hoc,» quod autem consilium dare possint in re, quam ne intelligant quidem? Quare ut qui ædificare velit, non pietorem ut aurificus advocat, nec qui ægrotat, jurisperitos, sed ille architectos, hic medicos et eos quidem, quam possit, optimos et peritissimos, atque ut in aliis rebus iis utimur consiliariis qui in illo genere et scientia, et usu valeant; ita in hoc tanto opere; quæ ædificanda est illa spiritualis domus, quæ stare possit adversus ventos et flumina, et curatio non corporis, sed animæ instituenda, an eorum iudicium requiremus, qui partim nullum habent in iis rebus iudicium; partim etiam variis, ut dixi, affectibus peruersum

et eversum? Solum igitur communicandum est cum viris probis et vero, si querimus, cum iis potissimum, qui antea hæc ipsam triverunt viam, id est, cum Religiosis ipsis, qui sua experientia docti, alios quoque fideliter ac sine errore perducere possint. Quid enim stultius, quam si vel mari, vel terra iter facturus sis, eum decem accipere, qui nunquam in vita sua iter illud confecerit, cum ad manum habeas multos, qui nihil aliud tota sua vita egerunt. *Sexto*, in ipso deliberationis actu ante omnia illum finem esse ante oculos habendum, ejus causa facti, et natusum. Hic vero finis nullus est alius, quam ut Deo amando et colendo ad æternam felicitatem perveniremus. Deinde omnes vitæ degendæ modi proponendi, singulique accurate sunt examinandi, atque explorandum, quid in iis insit commodi, quid incommodi ad finem illum consequendum, idque demum ex omnibus complectamur, quod tum ex sua, tum ex nostra ipsorum natura ad hoc potissimum iudicetur. Ut qui in aliquem locum profecturi sunt, iter illud accipiunt, quod planius, brevius, ac commodius existimant. Præterea vero meminisse oportet, nos certissime morituros, atque insuper rationem etiam Deo reddituros de tota villicatione nostra. Quare quod tunc se quisque fecisse volet, id nunc faciat, et quod in illa hora magno mereatur a se electum, eligat in præsentem. Quid enim stultius, quam id committere in re tanta, ejus scias futurum, ut te poeniteat sine ullo fructu. *Septimo*, denique perito alicui, zeloso, ac prudenti viro, qualis maxime Confessarius esse posset, omnes animi motiones, quas quisque in hac deliberatione sensit, aperiende, ejusque super illis iudicium, consiliumque requirendum; sicut enim Saulo querenti: «Domine, quid me vis facere?» respondit Dominus: «Surge, et ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi (ab Anania) quid te oportet facere;» ACT. c. IX; ita et in hoc negotio idem Dominus ad Confessarium mittere censendus est deliberantem, ut ex eo voluntatem Dei certius cognoscat. Ad harum ergo regularum accuratam observationem hortatur Asceta, polliceturque hæc viam esse rectissimam ad vocationem suam rite intelligendam.

CONSILIUM III.

PETITIO. — Idem Narcissus post factam de statu vitæ eligendo deliberationem, magnos quidem stimulos sentit ad statum Religiosum amplectendum; sed quia instinctus iste consilium dumtaxat est, atque adeo sine peccato negligi potest, statuit nondum illi parere; majoris tamen securitatis gratia, querit ex Asceta, quid ipse hoc in casu faciendum suadeat.

RESPONSO. — Respondet Asceta, stolidum et insipientem hoc esse argumentum, cui egregie aliquando responsum sit a quodam Societatis Jesu Sacerdote rerum spiritualium perito, qui cum insignem Theologiæ Doctorem spiritualibus exercitationibus informaret, isque a Deo se vocari sentiens hæc ipsa, quam diximus, fallacia vocationem excludere excoGITARET; Dic mihi, inquit, si necessario in Indiam navigare cogereris, ac, cum multe naves præsto essent, aliæ meliores, aliæ deteriores, classis Præfectus in suam te navim invitaret, novam et firmam, rebusque omnibus instructam, velis, rudentibus, gubernatore, et nautis optimis; an tu ejus beneficio contempto, aliam malles quassatam et cariosam, suisque ornamentis spoliatam; ac non potius summa cum gratia acciperes, quod offertur, imo etiam ultro rogares, et urgeres? Multo igitur magis ad evitandum anime naufragium, quod æternum est, ejusmodi statum eligi oportet, qui nos tutius, securiusque perferat in hæc tam dubia et scopulosa hujus mundi navigatione. Nihil clarius atque evidentius dici potest, itaque illi etiam Doctori adeo evidens visum est, ut convictus, omni dubitatione deposita, Societati nostræ se adjunxerit. Sed ponamus cessare periculum, quod diximus, fingamus etiam promissum alicui cœlum certissime, tamen nonne melius est, hoc quoque omni ope curare, ut non solum cœlesti beatitudine potiamur, sed etiam quam maximo ejus cumulo potiamur? Etenim si quis tibi stannum et argentum, vel argentum et aurum offerret, ut alterutrum acciperes, essetne dubium, utrum accepturus sis? Aut si redditum centum millium habere possis, num ducentis tantum, aut trecentis annuis contentus esses? Si ergo non solum hæc magna lucra, sed nullum est fere tam exiguum lucrum, quod homines contemnant, et oblatum non cupide arripiant;

quæ hæc cœcitas est, cum possis dives esse in illa cœlesti gloria, id est, multis ejus gradibus frui, magna gaudii, magna felicitatis copia abundare, eaque immortalæ et æternæ, malle æternam pauperetatem, et parce hic seminando, id agere, ut postea cœlum ingressus (si tamen aliquando ingrediendus) parce etiam metas? Videamus, quid Apostolus, seu magis Dominus per Apostolum omnibus hominibus præcipiat. Tempus breve est, reliquum est, ut, qui habent uxores, tanquam non habentes sint; et qui flent, tanquam non flentes, et qui gaudent tanquam non gaudentes; et qui emunt, tanquam non possidentes, et qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur; præterit enim figura hujus mundi. Quid hoc sibi vult, nisi quod, etiamsi liberum sit cuique sua retinere, non tamen liberum est uti, quoquo modo velit? Ita enim uti debet, ut corde non inhæreat, ut tantum sicut instrumenta ad vitam sustinendam adhibeat, ut et amittere, si Domino placeat, et sponte abjicere etiam, si ejus honor tulerit, paratus sit. Denique quid pluribus opus est? Ita uti debet, ac si non uteretur; hæc enim ipsa formula ab Apostolo præscribitur, idque in omnibus, in uxore, in liberis, in possessionibus, in pecunia, in honore. Si ergo hæc est hominis conditio, si hæc est lex in istarum rerum possessione, quanto melius non uti, quam sic uti? Primum enim multo hoc facilius non amare, si non habeas; quam habere, et non amare. Deinde multo etiam jucundius, nam affectum ab iis, quæ possideas, divellere, vis quædam perpetua est, quæ ideo nec perpetua esse potest, et tamen quamdiu durat, difficilem et arduam, ac laboriosam pugnam affert, quam non sentiunt, qui a se pugna illius materiam ac fomitem removerunt. Accedit, quod non levis injuria Deo fieri censetur per hoc, quod ab ipso invitati ad ejus amicitiam ac familiaritatem, et quidem diu ac multum rogati, tamen recusamus, ejusque promissis ac præmiis omnibus remittamus, quasi vel parva sint, vel incerta. Principes quidem hujus mundi, si sic rogantes repudiunt, læsos se putant. Sed hoc in Principes istos nunquam evenit, ultro enim eorum gratia et obsequium ambetur, viæque omnes quaruntur, quo se quisque insinuet. Solus est Deus (res sane dolenda, multumque lugenda) qui, cum tanto major sit, et tanto majora pollicetur, relinquunt tamen, et abjiciunt cum suis promissis. Quantum ergo hoc crimen

est? Nempe, sicut summa est eorum culpa, qui, postquam Christum in religione sequi cœperint, deinde retrorsum abeunt; sic eorum proxima quodammodo videtur esse culpa, qui ad religionem vocati, Dei vocem consiliumque spernunt. Nam detracto voto, et sponsionis illius nexu, quod quidem ad injuriam attinet, de qua hic agimus, eadem fere est, vel amicitiam jam factam diluere, vel oblatam respuere; æqualisque fere contumacia existimatur, jussu Regis, postquam facere cœperas, omittere vel nunquam incipere. Quare, ut generi illi hominum tanta semper parata esse creduntur supplicia, quæ divinam iram testantur, idem omnino de his credendum et tenendum est. Impletur enim in ipsis ex Psalmis vera et justa sententia, ut, quoniam noluerunt benedictionem, elongentur ab eis, et quia maledictionem dilexerunt, eveniat eis, etiamque induant sicut vestimentum, et intret sicut aqua in interiora eorum, aut sicut oleum in ossa eorum. Impletur etiam quod in libris Sapientiæ divina minatur justitia: « Vocavi, et renuistis; extendi manum meam, et non fuit, qui aspiceret. Desperxistis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. » Quæ igitur pœna rependetur tali culpæ? Subjicitur statim: « Ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, evenerit. »

CONSILIUM IV.

PETITIO. — Idem Narcissus, cum aliquandiu vocanti Deo restitisset, tandem gravibus malis exereitis, et prope succumbens, statuit Religiosum statum amplecti. Verum quia ad hoc decretum concipiendum per adversa compulsus est, merito vereri sibi videtur, non legitima sit hæc vocatio, sed potius illusio Diabolica dicenda sit.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, certo imprimis Narcissum persuadere sibi debere, omnem ejusmodi instinetum, qui hominem ad religiosam vitam impellat, non nisi a Spiritu Sancto esse posse. Hoc docet S. Thomas, tum in libello, quem scripsit contra retrahentes a Religione; tum etiam in secunda parte Summæ Theologicæ, quo loco ait, qui ad Religionem accedit, non posse ambigere, an a divino Numine moveatur, cuius est, ut ait Propheta, docere in terram rectam, cum videlicet sibi conscius sit, non se ullo pravo

fine ad hoc impelli, sed desiderio virtutis, ac divini obsequii. Quare quod dicitur in Scriptura: « Probate spiritus, si ex Deo sint; » id de dubiis tantum intelligendum esse, ait, quod quidem locum habet in iis, quorum est ad Religionem admittere, qui, cum accedentium mentem, ac finem quo moveantur, perspicere nequeant, recte faciunt, quod illorum spiritus probent et explorent. Quin etiam hoc adjungit, quod majus est; si ita contingeret, ut Satanas in lucis se Angelum transfigurans nos ad Religionem incitaret, tamen nihil esse metuendum, primum quia quoad ea suggerit, quæ ei cum Angelo bono sunt communia, nullum est periculum, neque nos prohibemur, etiam ab inimico utilitatem capere, præsertim ignorantes esse inimicum. Deinde quia, quamquam a demone incitemur ad Religionem, is tamen solus nunquam nos movere posset, nisi Deus interiore vi attraheret. Ex quo concluditur Religionis propositum, a quocumque proponatur, ab uno Deo proficisci. S. THOM. *qu. ult.*

Addit postea a Cassiano, cum tria vocationum genera commemoret, hoc postremo loco poni; cum vel bonorum amissione, vel eorum morte, vel aliis ejusmodi casibus ad Dominum Deum, quem sequi in rerum prosperitate contempsimus, saltem in invitum compellimur, ut Hebræi illi, de quibus in Psalmo scriptum est: « Cum occideret eos, quærebant eum, et revertebantur *et diluculo* » id est, impigre ac celeriter, « veniebant ad eum. » Addit etiam, licet hic modus vocationis infirmus videatur, in eo tamen perfectos et spiritu ferventissimos extitisse, illisque nihil inferiores, qui optimo principio Dei servitute aggressi, reliquam vitam cum laude exegerunt. CASSIAN. *de Vit. Monas.*

Optime vero S. Climacus hunc quoque Domini morem esse ait, ut interdum homines bono dolo capiat, et in suam salutem deceptos inducat; ejus hæc verba sunt: « Non contemnatis, inquit, quosdam mundo renuntiantes sine sapienter deliberatione, quia spiritus quandoque pie decipit animas. Sepe enim talis renuntiatio meliori fine terminatur, quam illa, quæ fuit deliberata, sicut semen cadens de manu agricolæ, ubi non vult, uberius interdum germinat, quam de industria seminatum. Vidi quosdam ad monasterium euntes non sancta intentione, sed necessitate coactos, qui deinde fuerunt capti a multa sapientia Abbatis, et placida conver-

satione Monachorum. Hi postmodum receperunt a Deo lumen gratiæ, pervenerunt ad altum statum. S. CLM. *grad. I.*

CONSILIUM V.

PETITIO. — Idem Narcissus postquam a priori etiam scrupulo liberatus, firmiter decrevit, statum Religiosum amplecti, in eo tamen non modice adhuc hæret, quem Ordinem præ alio eligere debeat, etenim cum in Religione complectenda, ut antea diximus, in universum quidem errari non possit, tamen in hoc vel illo Ordine complectendo, tum nos errare, tum demon multas nobis tenebras offundere potest. Sepe enim perfectionis desiderio flagrantes eo flectit, ubi perfectio minime vigeat, ut illorum desideria evanescant; sepe etiam præpostero quodam fervore inflammat, ut plus oneris suscipiant, quam corporis vires ferre queant, et in summa ad hoc omnes ejus insidiæ nituntur, ut modo ad nimium, modo ad parum impellat.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, duo in præsentia casu bene esse inquirenda, et bene perpendenda. Primum, ut sit ipsum Institutum quam maxime perfectum; deinde ut perfecte et exacte servetur. Nam licet aliqua Familia sanctissimas habeat constitutiones ac decreta, si deinde eis non pareant, vel pauci pareant, id quidem parum prodest, nec debet ullus ita sibi confidere, ut se multitudinem resistere posse speret, et cæteris errantibus rectam viam tenere. Itaque non tam illud videndum, quis sit antiquior Ordo, aut etiam ob res olim gestas, vel ob antiquos Patres, nobilior et clarior, sed quis in præsentia sanctior ac regularum suarum observantior, et præsertim illius primævi spiritus, quo quisque Ordo fundatus, ac coeptus est. Cujus si signa aliqua, ac veluti indicia querantur, hæc esse poterunt: *Primum*, si rerum omnium communitas exacte servetur, nemo vel pecuniam, vel aliud quidquam proprium teneat. *Secundum*, si floreat charitas et concordia, nulla sint jurgia, aut contentiones; animorumque dissidia. *Tertium*, si procul absit ambitio, et honorum affectio, potiusque hæc munera in speciem honorifica declinentur. *Quartum*, si obedientia in superiores incorrupta servetur, neque ulla in ea exceptiones, aut limitationes introductæ sint. *Quintum*, si sit quam rarissima cum

carnalibus propinquis communicatio, eaque, ut debet, spiritualis. *Sextum*, denique si animarum lumen conservetur, eaque causa nullus labor, nulla fatigatio fugiatur. Hæc sunt potissima et maxima. Accedunt deinde alia minora, nec tamen contemnenda, cujusmodi est, præter cætera ipsa Ordinis amplitudo, si copiosus sit et magnus, multasque in partes diffusus, et multas ac varias nationes complexus. Sic enim et doctrina et prudentia uberius efficitur, et majora suppetunt ad res gerendas adjumenta, et quo major hominum copia, eo etiam major copia bonorum operum, ex quorum mutua communicatione ampliores etiam consequuntur fructus. Idem enim evenit, quod in flamma, ut, quo major sit lignorum copia, eo majus conflatur incendium, ejus incendii vis in singula etiam ligna redundat, ut facilius et celerius et magis etiam ardeant, quam si separatim quoque arderet. Sed hoc quidem quocumque est, extrinsecum est; illud essentialiter attingit, quod paulo antea dicere cœperam de ipsis Instituti perfectione, cuius perfectionis, quoniam in tanta varietate multi sunt gradus, si eorum inter se contentio et comparatio faciendæ est, nimirum adhibendus est auctor B. Thomas, qui hanc ipsam questionem ita dissolvit: Ultima, inquit, rei perfectio in sui finis consecutione posita est. Quare ex duobus potissimum spectanda est Instituti ejusque Religiosi major perfectio; primum, si finem habeat nobiliorem; deinde, si instrumenta ad eum finem consequendum aptiora; nam quæ præstantibus operibus diriguntur, illa etiam præstantiora sunt judicanda; et quæ his operibus efficiendis tum plures, tum efficaciores continent rationes, eadem etiam meliora sunt, et præferenda. Sed tamen quia nemo potest novam vitam incohare, nisi eum veteris vite peniteat, et ob hanc causam quelibet Religio, per quam scilicet homo novam vitam aggreditur, quidam ponitentie status est, ideo tertia quoque comparatio fieri potest in paupertate, et asperitate, cæteroque ejusmodi rigore. Sed tamen priores illæ duæ comparationes cum Religionis natura et essentialia magis conjunctæ sunt, atque ex iis magis vel minus perfecta existimanda est, tum quia perfectio vitæ magis in interiori justitia, quam in exteriori abstinentia collocanda est, tum quia hæc austeritas majora bona, et maxime in proximum, impedire potest. Hæc fere S. Thomas, quæ breviter

et universim dicta, ad uniuscujusque Ordinis dignitatem æstimandam facile applicantur. Quæ omnia si debito modo perpenderit Narcissus, non difficile illi accidit, etiam hoc in casu prudentem et legitimam deliberationem instituire.

CONSILIUM VI.

PETITIO. — Postquam Narcissus matura deliberatione adhibita, et Confessarii etiam approbatione accedente, statuit Ordinem Canonicorum Regularium S. Augustini amplecti, varia illi Collegia hujus Ordinis proponuntur; aliqua, quæ multas, et easque doctrina et virtute illustres personas complectantur; alia, in quibus pauci et parum docti, aut eminentes viri reperiuntur, unde quia ipse non modice se in scientiis profecisse putabat, ad posteriora Collegia inclinabat, eo quod in illis facilius eminere, et ad regimen promoveri posse consideret. Nihil tamen prius concludere decernit, quam Ascetæ super hoc consilium, quod proin impense sollicitat, intellexerit.

RESPONSO. — Respondet Asceta, hanc inclinationem non a bono, sed a maligno superbie spiritu provenire, neque enim in certo Collegio aut Cœnobio eligendo aut personarum multitudinem, aut scientiam potissimum attendendam esse, sed potius, qua ratione observentur vota, floreat usus virtutum, observatio regularum, studium cultus Divini; an religiosa cum secularibus conversatio; quæ Religiosorum inter se concordia, reverentia, subordinatio, humilitas, gravitas modesta; quæ occupationes, num etiam Parochiales; cum hæ sua indigeant deliberatione, demum, quæ de hoc Cœnobio apud alios sit æstimatio, fama sanctitatis, etc. Eum in finem narrat ipsi, quod S. Anselmus sibi in simili deliberatione evenisse fatetur, cui ipsi quoque de certo loco ad proficiendam vitam monasticam deliberanti, cum duo occurrissent Monasteria, Cluniacense, in quo nulla erant litterarum studia, et Becense, quod erat celebre opinione doctrinæ; ab illo quidem detrahebatur, quoniam, cum nonnullam ipse litteris operam dedisset, eam omnem perdi videbat; ab hoc vero contra, quia vebatur, ne inter tot doctos nullus ipsi locus esset. Et ille quidem hæc secum eo tempore, quo, ut ipsemet postea hæc narrans confiteri solebat, nondum esset edomi-

tus, nondum in eo vigeret mundi contemptus. Sed tamen in se reversus: Quid, inquit, an Monachum esse est aliis præponi velle, et honorem querere, ac nominis celebritatem? Illum ergo potius locum delige, ubi omnibus propter Deum postponaris, ubi obscurus, omniumque infimus jaceas. Hoc igitur consilio, quod erat a divino Spiritu, Becensem prætulit familiam. Hoc ergo exemplum si ob oculos habuerit, et secutus fuerit Narcissus, merito sperare poterit, electionem suam perinde, ut S. Anselmo, feliciter cessuram.

CONSILIUM VII.

PETITIO. — Expedita jam omnia circa vocationem suam existimaverat Narcissus, dum certo cupiam Canonico S. Aug. Collegio cum approbatione Confessarii mancipare se decrevit; sed cum assensum etiam sui Parentis reverentiæ causa ad hoc requireret, noluit in ullatenus consentire, eo quod Narcissus unicus et ultimus familie suæ surenlus esset. Quare querit Ascetam, quomodo in hac causa se gerere debeat?

RESPONSO. — Respondet Asceta contra hæc inimici nostri subdolum simul, et tam vehementem (utrumque enim hic conjunctum est, quod in aliis raro contingit) tentationem ita nos armari oportet, ut hoc teneamus certum et fixum, cum semel de Dei voluntate nos ad Religionem vocantis constituerit; quocumque modo constituerit, quidquid deinde proponatur, quod ab hoc distrahat, aut avocet, non posse nisi a Dæmone proficisci. Quare illa omnia, quæ parentes, amici propinqui, aut alii quivis (omnium enim eadem est causa) in hoc genere vel loquantur, vel faciant, ita audienda, itaque accipienda sunt, ut ab illo auctore conflata, qui omnibus quidem insidiatur, sed ut latro multo magis, ubi major est præda, et de quo scriptum est: Cibus ejus electus. Is enim, quos per se ipsam expugnare non potuit, eos sæpe hujusmodi instrumentis, quibus, utpote gratoribus, molliores habent ad pectora nostra aditus, expugnavit. Vetus autem est ars ista Diaboli, quæ illi in parente nostro Adamo nimium bene processit. Nam quid interest (ait S. Augustinus in hac ipsa re) utrum in uxore, an in matre, dum tamen Eva in qualibet muliere, caveatur? Nam ista umbra pietatis de foliis illius arboris venit, quibus se primum parentes nostri damnabili pietate texerunt. S. AUG. ep. LXXXI.

Recte ergo S. Climacus: « Melius est, inquit, contristare parentes, quam contristare Dominum Jesum. Hic enim nos creavit, et salvavit; illi sæpe suos amando perdidit. Amor Dei, ipsiusque sanctum desiderium extinguit in anima carnalem parentum amorem; qui autem utrosque amores in uno corde claudi posse putat, is seipsum decipit. Ne te moveant tuorum lacrymæ, ne tu tibi ipsi æternas lacrymas parias. Cum te parentes et propinqui circumdant, sicut apes, imo vespa, plagentes et lamentantes, tu tibi propone peccata tua, ut dolorem dolore vineas. » S. CLM. grad. III.

Addit præterea idem Asceta, pro certo ponendum ex communi Theologorum sententia nullam iis in hoc genere obedientiam deberi; ideoque op triplicem causam. Primum licet sumere ex S. Th. qui in iis, quæ ad corporis naturam pertinent, omnes homines parës esse affirmat, atque in ejusmodi rebus nec servum esse inferiorem domino, nec filium patre, ut sunt, in iis quæ vel ad corporis necessitatem, vel ad prolem gi-gnendam pertinent, S. Th. II, II, q. a. 2.

Altera ratio est, quod, cum patrum jus in liberis nihil sit aliud, quam participatio quædam ejus auctoritatis, quæ est in Deo, a quo, ut ait Paulus Apostolus, est omnis paternitas. Erii, c. v. Ex eo fit, ut vicaria tantum, et delegata potestate nitatur. Quare si ita accidat, ut aliud Deus, aliud parentes præcipiant, cui dubium sit, quin tum cesset patria jurisdictio, quoniam ejus voluntati repugnat, a quo ea accepta est? Idem enim est, ac si Rex familie suæ, vel ubi quempiam suo nomine præfecerit, ac deinde aliquid Præfectus iste imperet, Rex autem contrarium; qui enim illi pareat, hic in Regem contumax et perjurus habeatur. Quam ob rem S. Bernardus in ea epistola, quam Helia monachi sui nomine ad ejus parentes scripsit: Sola, inquit, causa, qua non liceat obedire parentibus, Deus est. Ipse enim dicit: Qui amat patrem et matrem plusquam me, non est me dignus. MATTH. c. x. Si me vere ut boni et pii parentes diligitis, si fidem erga filium pietatem habetis, quid me Patri omnium Deo placere satagem iniquitatis, et ab ejus servitio, cui servire regnare est, abstrahere tentatis? Vere nunc cognosce, quia inimici hominis domestici ejus. In hoc vobis obedire non debeo, in hoc vos non agnosco parentes, sed hostes. » S. BERN. ep. cxii.

Tertia causa hujus est, quia si vere, quasi rationibus subductis supputare velimus, quid parentibus nostris debeamus, tam parum ab eis accepisse cognoscemus, ut Dei respectu verius nihil sit. Nam cum homo animam habet, et corpus, in anima quidem, quæ præcipua in homine est pars, ac pene totus homo, constat nullam eos partem, ne minimam quidem, habere; hæc enim tota a Deo creatur, nec ulla vis inest vel homini, vel etiam Angelo, quæ ejus affectionem attingere queat. Restat ergo corpus, quod etiam si totum ab homine compingeretur; tamen paulo amplius ei deberemus, quam si vestem nobis, aut instrumentum aliquid ad aliquid faciendum, aut vas ad aliquid capiendum, conficisset. Hæc enim præstat corpus animæ, et certe paulo plus, quin etiam in multis eam impedit, et perturbat, et obtundit, ut ne perfecti quidem instrumenti ad omnia animæ opera peragenda vim habet. Itaque, ut dixi, etiamsi totum corpus soli nobis homines dedissent, tamen quæ pars nostri illa esset? Nunc vero in ipso quoque corpore quam prope nihil est, quod parentes de suo conferant? Ut enim, si cum quis in terram spuisset, de illo sputo Deus statim vel statuam, vel aliam rem efformaret, uter illius rei auctor diceretur, Deus, an is, qui casu in terram expuerat? Sic enim Dominus Deus informem materiam ab homine excisam ad corpus conformandum adhibet; ipse fingit, ipse distinguit, ipse ex una illius parte nervos, ex alia vero ossa, et sanguinem, et cætera membra compaginat, quæ tantum abest, ut homines efficiant, ut quomodo ea fiat, et an fiant, non intelligant, quod apparet, quia sæpe, cum maxime problem cupiunt, eam tamen habere non possunt. Sicut ergo S. Augustinus: « Iste, inquit, generationibus Deus creat. Nam si tu creas, dic quid tua mulier paritura sit? Quid dicas, tu dic? Dicit ipsa, quæ, quod portat, ignorat. » S. AUG. sup. Ps. xx.

Pro majori confirmatione addit notatu dignissimam S. Hieronymi sententiam sic loquentis: « Audi edictum Regis tui: Qui non est mecum contra me est, et qui mecum non colligit, spargit. » Recordare tyrocinii tui diem, quo Christo in baptismo consecutus, in Sacramenti verba jurasti, pro nomine ejus non te patri perituro, non matri. Ecce Adversarius in pectore tuo Christum conatur occidere. Ecce donativum, quod militaturus acceperas, hostilia castra suspirant.

Licet parvulus ex collo pendeat nepos; licet sparsio crine et scissis vestibus ubera, quibus te nutrierat, mater ostendat; licet in limine pater jaceat, per caleatum perge patrem siccis oculis ad vexillum crucis evola, solum pietatis genus est in hac re esse crudelium. Veniet, veniet postea dies, quo victor revertaris in patriam, quo Hierosolymam cœlestem vir fortis coronatus incedas. Neque vero nescio, qua te dicas nunc compede præpediri. Non est nobis ferreum pectus, nec dura præcordia. Et nos perista transivimus. Nunc tibi blandis vidua soror hæret lacertis; nunc illi, quibuscumque adolescenti, vernulae aint. Cui nos servituros relinquis? Nunc et gerula quondam jam anus, et nutritus secundus post naturalem pietatem pater clamat: Cui nos morituros relinquis? Facile rumpit hæc vincula amor Christi, et gehennæ timor. At contra Scriptura præcipit, parentibus obsequendum; sed quicumque eos supra Christum amat perdit animam suam. Gladium tenet hostis, ut me perimat, et ego de matris lacrymis cogitabo? Propter patrem militiam Christi deseram? Cui sepulturam Christi causa non debeo, quam etiam omnibus ejus causa debeo. Domino passuro timide Petrus consulens scandalum fuit. Paulus retinentibus se fratribus, ne Hierosolymam pergeret, respondit: « Quid facitis flentes et conturbantes cor meum? Ego enim non solum ligari, sed et mori in Hierusalem paratus sum pro nomine Domini Jesu Christi. » Artes iste pietatis, quæ fides quatitur, Evangelii retinendum est muro: « Mater mea et fratres mei hi sunt, quicumque faciunt voluntatem Patris mei, qui in cœlis est. » JOAN. c. XII. Si credunt Christo, faveant mihi pro ejus nomine pugnato; si non credunt, mortui sepehant mortuos suos. »

Denique parata pro coronide proponit exemplum Alberti, de quo sic narrat Hieronymus Platus: Itaque quantum id in omnium animis valere debeat, declaravit aliquando adolescens, Albertus nomine, ex Germania oriundus, illustri admodum familia, quippe Falchembergensis Comitis filius, et Regi Galliæ affinitate conjunctus, ad quem missus, ut cum ejus filiis Lutetie educaretur, ille contra ad cœlestem militiam animum adiecit, eamque in Prædicatorum ordine, adhuc pene novo, aggressus est, circiter annum Dom. MDCCXXX. Quod ubi ad Patrem perlatum est, etsi jam natu grandis,

tenere se non potuit, quin Lutetiam cum magno suorum comitatu advolaret, omnesque machinas et omnes conatus ad filii (erat enim illi unicuique) voluntatem expugnandam intenderet. Sed frustra, cum Dei amor juvenile pectus adversus carnalem amorem, paternasque blanditias, obdurasset. Illustrior autem fuit ejusdem congressus cum Theodorico consobrino, qui dolore ardens, omnia videlicet attulit, ad illud consilium labefactandum apta, lacrymas, preces, argumenta, matris denique commemorationem, quam præ animi ægritudine aut jam mortuum esse, aut moribundam decumbere confirmabat. Considerant autem e regione iconis ejudam, in qua Christus, ut pingi solet inter Matrem et Joannem Discipulum, in cruce pendeat. Tum Albertus oculos ac digitum in eam tabulam intendens: En, inquit, Dei Filius cum matrem et consobrino, utrumque sibi tam charum, dolorum gladio confossum videret, tamen e crucis patibulo, quod facile poterat, descendere noluit, sed in ea cum suo et illorum cruciati usque ad mortem permansit. Quare nec ego quidem hanc Religiosæ vite crucem, quam semel conscendi, deseram unquam, quamvis et matrem, quam narras, et te consobrino ad pedes meos, exanimis jacere viderem. Quin tu potius in hanc eandem crucem necum conscendis, teque mundi hujus laqueis expedis, in quibus hæres cum tanto periculo? Quid plura? Tantum valuit hic adolescentis sermo, ut eum permoverit ad idem institutum, sæculo relicto, complectendum, mirante et obstupescente tota civitate, eo magis quod is antea mundanis nugis, atque omni vanitate valde obligatus tenebatur. Ad hoc ergo exemplum imitandum omnibus viribus hortatur Asceta. HEROS. PLAT. I. III, c. XXXIV.

CONSILIIUM VIII.

PETITIO. — Esti sæpius memoratus Narcissus ex precedenti consilio clare cognoverit, non obligari se in hoc casu ad obedientiam Parentibus præstandam, quia tamen aliquis ex prudentioribus sanguineis suasit, ut saltem ad tempus different executionem sui propositi, sic enim et Deo et Parentibus satisfieri, et contingere posse, ut Pater vel interea mutet animum (maxime si id ipsum Narcissus instanter a Deo petat) vel certe ob vexam ætatem omnino moria-

tur. His rationibus prope persuasus, admittere hoc consilium decrevit; ut tamen securius illud exequatur, prius etiam pro more suo illud Asceta proponit, ejusque super hac re iudicium sollicitat.

RESPONSO. — Respondet Asceta, hoc speciosum magis esse quam salutare consilium, utpote quod privet ingentibus illius utilitatibus, commodisque, quæ ex eo percipiuntur, si quis portaverit jugum ab adolescentia sua; nam in primis cum ea etas improvida sit, et quasi cerea ad vitium ob rationis imbecillitatem, si quis eam in sæculo transigat, inter tot occasiones, laqueosque peccatorum, nihil est proclivius, quam ut iis se in irretat erratis, quæ deinde impediunt, ne se ad virtutem et salutem referre possit, aut si quando referat, quasi tot vulneribus acceptis tardior, debilioque ad hunc cursum reddatur. Quod contra evenit, cum ipse flos vite Deo consecratur, eripiturque iis, quæ dixi, periculis et casibus. Accedit, quod id tempus est omnium aptissimum disciplinæ, dum adhuc animus velut rudis, et pura charta, omnibus, quæ inscribantur, recipiendis idoneus est, et velut tenera arbor in omnem partem facile deducatur, ac flectatur, cujus rei evidens exemplum in plerisque animantibus habemus, ut in aquis et in canibus, avibusque nonnullis, quæ, si, dum adhuc teneriores sunt, erudiantur, sunt omnes in suo quoque genere disciplinæ cujusdam capaces; cum autem id tempus effluerit, ita obdurescunt, ut indoctiles fiant. Homines autem semper ad virtutem tempestivi sunt, sed si facilitatem et agilitatem quamdam querimus, est sine dubio major in illa etate, quæ nondum obcauit vitii, aut vanitate. Accedit etiam, quod, quidquid tum addiscitur, nescio, quomodo firmius inhaeret, vixque obliterari potest. Sic enim S. Hieron. in quadam epistola: « Difficiliter eraditur, quod rudes animi perbiberunt. Recens testidum et saporem retinet, et odorem, quo imbuta est. » Aristoteles etiam non parum ait referre, quomodo quispiam ab ineunte etate assueverit, sed quamplurimum, imo totum penitus in eo consistere. Atque idem alio loco docet, omnia prima capere, et præoccupare animum; quam ob causam jubet ille in bene instituta Republica omnia turpia procul a pueris removeri, ut ne pietatem quidem aliquid ejusmodi videant, aut etiam ne comedias, tragœdiasve spectent. Sed quæ custodia in sæculo nec servari, nec sperari

potest, in Religione perpetua et certa est. Quin illa etiam non minima est utilitas, quod inest in illis annis vigor quidam mentis, dum adhuc ejus vires nullis aliis, vel operibus, vel cupiditatibus, distractæ sunt, ac diminue, ac si, ut sunt, integræ atque illibate Domino offerantur, earum cursus ad virtutem intensior erit. Quam rem videtur gravissimus ille Ethnicorum Philosophorum optime expressisse: Quemadmodum, inquit, ex amphora primum, quod est sincerissimum, effluit, gravissimum quoque, turbidumque subsidit; sic in etate nostra, quod est optimum, primum est. Id exhalare in aliis potius patimur, ut nobis focem reservemus. Inhaereat istud, et tamquam missum oraculo placeat:

Optima quoque dies miseris mortalibus avi
Prima fugit....

Quare optima? Quia restat quod incertum est. Quare optima? Quia juvenes possumus discere, possumus facilem animum, et adhuc tractabilem ad meliora convertere; quia hoc tempus idoneum est laboribus, idoneum agitandis per studium ingenii, et exercendis pro opera corporibus. Quod superest, sequitur et languidus est, et propius a fine. Hæc ille. Est autem et hæc utilitas, et cæteræ, quas diximus, evidenter declarata visione quadam cœlesti, quam Humbertus, vir clarissimus, Generalisque Magister Fratrum Prædicatorum narrare solebat: Religiosum quemdam vita functum apparuisse aliquando nocte Fratri, socioque suo, magno splendore collucentem, cumque eum ex cella eduxisset, ostendisse magnam numerum hominum candida veste, mirabilique luce micantium; qui pulcherrimas cruces humeris deferebant, erat autem omnium iter in cœlum. Postea modico intervallo alius sequebatur ordo, isque multo pulchrior, multoque lucidior, quorum unusquisque ornatisissimam crucem, jam non humeris, sed manibus gestaret. Deinde tertius omnium longe splendidissimus et speciosissimus, quorum item cruces forma et pulchritudine reliquorum cruces superabant, neque eas ipsi portabant, sed stans, qui singulos præibat, Angelus, ut ii alacres et lætabundi sequerentur. Quod spectaculum cum ille miraretur, exposuit ei socius, primos illos esse, qui projecta jam etate religiosam vitam amplexi fuissent; secundos, qui in virili, postremos autem, quos adeo expeditos, hilarisque vidisset, eos esse, qui in adolescentia se divino obsequio consecra-

runt. Atque hæc quidem, quæ hactenus diximus, ita teneriorem ætatem confirmare debent, ut tamen perfectiorem non terreat. Quare hortatur Asceta ut Narcissus potius consilium S. Bernardi sequatur, sic adhortantis : « Quid tardas ipsum, quem jam dudum conceperas, spiritum parturire salutis? Nil mortalibus vel morte certius vel incertius hora mortis, siquidem tamquam fur in nocte ita veniet. Væ prægnantibus illa die. Si supervenerit, vel prævenit hunc tam salutiferum partum, seu perfodiet domum, sanctum germen extinguet. Cum enim dixerit : *Pax et securitas!* tunc repentinus supervenet eis interitus, sicut dolor in utero habentis, non est effugiet. Eia ergo festina, exi, recede, moriatur anima tua morte iustorum, quo fiant et novissima tua horum similia! O quam pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus! Fuge, queso, in via peccatorum non steteris. Quomodo vivere poteris, ubi mori non audes?

CONSILIUM IX.

PETITIO. — Persuasus tandem Narcissus Asceta sapientissimis consiliis, moras rumpe decrevit; prius tamen, quid circa executionem sui propositi observare specialiter debeat, ab Asceta sibi significari cupit.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, tria præcipue ab ipso postulari videri. *Primum est*, ut gratiæ pro tanto beneficio amplissimæ, creberrimæque agantur. Nam si in levi quovis munere, quod homo ab homine accipiat, indecorum videatur, ita accipere, ut non aliqua gratiarum actio reddatur, quanto magis in re tanto majori ac diviniore, quæ a Deo accipitur ejus ea est dignitas, ut minimum quidvis ab eo acceptum, maximum videri debeat? Sed in hoc animo, quem dixi, grato nulla insunt. Inest enim cognitio, inest memoria, deinde amor ac benevolentia, denique etiam gaudium et quidem perpetuum. Nam nisi cognoscas et intelligas quod datum est, ingratus sis; si autem cognoscas, sed cito obliviscaris, tamen sis ingratus. Quod si cognoscas, memineras, necessario summa in Deum incendi charitate oportet, quoniam non potest non amari, qui tam bonus in se nobis et ipsis tam bonus perspicitur. Et qui illius liberalitate ita se divitem et ornatum videt, non potest non gaudere et magnopere lætari. Sed quoniam

hæc omnia ex illo fonte procedunt, si, quam grande sit beneficium, perpendamus, ita omnino cogitandum, itaque apud nos statuendum est, hoc summum esse et maximum, quod a Deo in hac vita accipere homo possit. Et hoc videlicet, quod S. Bernardus quodam sermone adeo commendat : « Et prius quidem, inquit, te cum cæteris, et inter cætera creavit, non sine magna prærogativa dignitatis, post hæc vehementissimo tui amore inflammata majestas redemit te. Numquid verbi facilitate? Non, sed triginta annis operatus est salutem tuam in medio terre affixus cruci, addictus morti, ludibriis deputatus. Adjecit autem erga nos speciale quoddam, quod de lata nos et speciosa via, quæ ducit ad mortem, digito suo traxit, et posuit in concilio iustorum et congregatione. Quid ultra debuit facere, quod non fecit? Cujus vel saxeum pectus tanta, et talis a tanto, et tali collata beneficiorum multitudo non emollit? » S. Bern. ser. II, de Verb. Ap.

Secundum est, ut summa quadam ac perpetua perfectionis adipiscendæ cupiditate ardeamus, idque ita, ut eo semper omnis nostra cogitatio et vires omnes conantur. Primum enim hoc a nobis postulat Deus, cujus voluntas est sanctificatio nostra; postulat etiam ille ejus amor, qui, cum in nos adeo effusus ac profusus fuerit, nullo alio modo ei cumulatius respondere possumus, quam amando, et nos ita ornando, ut ab eo quam maxime amari mereamur. Deinde postulat et status, in quo sumus, qui nihil aliud est, quam virtutis ac perfectionis professio. Itaque, ut in militia est turpe esse ignavum, aut in schola esse indoctum, idque homines sibi probro ducunt; ita in hoc loco, ubi unum hoc viget pietatis ac sanctitatis studium, turpe est esse imperfectum aut tepidum; quod Dominus in Apocalypsi exprobrat. *Tertium est*, ut omnis diligentia, omnisque cura defigatur in tant ingenti bono retinendo. Neque vero hoc ulla confirmatione indiget. Sequitur enim ex ipsa tam magni boni notitia; nam qui id semel cognovit, citius mortem millies oppetat, quam id dimittat, aut id ab aliquo sibi eripi patiat. Et in summa nihil omnibus Religiosis ita horribile, aut luctuosum, nil tam formidandum et execrabile videri debet, quam excidere a tali statu, exui tantis bonis, et quasi Adamum de Paradiso ejici. Id enim nihil aliud est, quam, ut ait S. Bernardus, rursus in naufragium, unde nudi eva-

serant, relabi; rursus in ignem, unde vix semusti exierant, relabi; rursus in latrones, a quibus semivivi relicti fuerant, sed miserante Domino jam convalescant, recidere; et militem Christi prope jam raptò cælo triumphantem, ab ipso jam introitu gloriæ, tamquam canem ad vomitum, tamquam suam ad lutum redire. Itaque recte etiam idem Bernardus id, quod quasi munitando Sponsa dicitur *Egredere et abi*, sic intelligit, ut nihil validius et efficacius ad terrendum religiosa animæ a Deo dici possit : « Quod et tu, inquit, advertere potes, si bene attendas, unde, quo egredi jubeamur. Unde enim, quo putas, nisi de spiritu ad carnem, de bonis animi ad sæculi strepitum, et inquietudinem curarum exteriorum, in quibus omnibus non est nisi labor et afflictio spiritus? Que enim anima semel a Domino didicit, et accepit intrare ad se ipsam, et in intimis suis Dei præsentiam suspirare, talis, inquam, nescio, an vel ipsam gehennam ad tempus experiri horribilius, pœnaliusve ducat, quam post spiritualis studii hujus gustatum semel suavitatem exire denno ad illecebras, vel potius molestias carnis, sensuumque inexplicabilem repetere curiositatem? » S. Bern. I. XXXV, Sup. Int.

II.

CONSILIA CIRCA VITAM RELIGIOSÆ
PERFECTIONI CONFORMEM
INSTITUENDAM.

CONSILIUM I.

PETITIO. — Postquam Narcissus superioris feliciter omnibus impeditis, Novitiatum ingressurus erat, firmumque vocationis suæ perfecte adimplendæ desiderium conceperat, ante omnia pro veteri sua erga Ascetam fiducia doctrinas, et consilia quadam, quæ ad assequendum suum finem, probationemque feliciter absolvendam (a qua resolutione totus fere subsequens vitæ Religiosæ cursus pendet) suppeditari peti.

RESPONSIO. — Respondet Asceta, vehementer sibi probari hoc desiderium et petitionem, quare ut eidem quamprimum satisfaciatur, sequentia monita sibi suadere. *Primum est*, ut ante omnia exemplum S. Pauli sequi studeat dicentis : « Unum au-

tem, quæ quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero quæ sunt priora, extendens meipsum, ad destinatum persequor bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. » Ad Phil. III. Oblivisci autem in specie debet primo Parentes et consanguineos, illamque S. Ignatii subditis suis factam adhortationem observare : Unusquisque eorum, qui Societatem ingrediuntur, consilium illud Christi sequendo : Qui dimiserit Patrem etc., existimet sibi Patrem, Matrem, Fratres et Sorores, et quidquid in mundo habebat, relinquentium, imo sibi dictum existimet verbum illud : Qui non odit Patrem et Matrem, in super et animam suam, non potest meus esse discipulus. Et ita curandum est, ut omnem carnis affectum erga sanguine junctos exuat, ac illum in spirituales convertat, eosque diligit eo solum amore, quem ordinatae charitas exigit, ut qui mundo ac proprio amori mortuus, Christo Domino nostro solum vivit, eumque loco Parentum, Fratrum, et rerum omnium habet. Secundo oblivisci etiam sui ipsius debet, juxta Christi monitum dicentis : « Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me. » Luc. c. IX. Quomodo autem hoc fieri debeat, pulchre indicat pius Asceta, dum ait : « Domine, quoties me resignabo, et in quibus me relinquam? Semper, et omni hora; sicut in parvo, sic et in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo; alioquin quomodo meus esse poteris, et ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate intus et foris spoliatus? Quanto celerius hoc ages tanto melius habebis; et quanto plenius et sincerius, tanto mihi plus placebis, et amplius lucraberis. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera, ut ab omni proprietate possis expoliari, et nudus nudum Jesum sequi, tibi mori, et mihi æternaliter vivere. Tunc deficient omnes vane phantasiæ conturbationes iniquæ, et curæ superflue. Tunc etiam recedat immoderatus timor, et inordinatus amor morietur. » Thom. Kemp. I. III, c. XXVII. Denique etiam oblivisci operum suorum in mundo patratum decet, nec peccata sua, ubi semel ea legitime confessus est, amplius multum revolvat, sed solum ex iis in genere dolorem, pudorem, et fervorem retineat, ut de ipso perinde, ac de S. Maria Magdalena dici queat : « Remittuntur ei peccata multa, quoniam (vel ut alii vertunt, propterea) dilexit multum » Luc. v, v.